

piątek, 07.03.2025

O odpustach

Mnich Benedyktyn / PROMIC - Wydawnictwo Księży Marianów MIC Warszawa luty 2010 ISBN 978-83-7502-185-1

<<< fragmenty >>>

Spis treści
Wstęp
Wykaz skrótów
CZĘŚĆ 1
Czym jest odpust?
CZĘŚĆ 2
Zrozumieć wartość odpustu
Kara należna za grzech
Zadośćuczynienie lub pokuta
Odpust
Rodzaje odpustów
CZĘŚĆ 3
Warunki uzyskania odpustu zupełnego
1. warunek: przyjąć sakrament pokuty i pojednania
2. warunek: brak jakiegokolwiek przywiązania do grzechu
3. warunek: Komunia eucharystyczna
4. warunek: modlitwa w intencjach Ojca Świętego

CZĘŚĆ 4
Uczynki, z którymi Kościół wiąże odpust
CZĘŚĆ 5
Uwagi końcowe
Najważniejsze uczynki obdarowane przez Kościół odpustem zupełnym
1. Odpust zupełny, który można uzyskać każdego dnia
2. Odpusty zupełne, które można uzyskać w określone dni
3. Odpusty zupełne udzielane w pewnych szczególnych okolicznościach
4. Dwa wyjątkowe przypadki
Źródła

fragment książki

Wstęp

Czym są odpusty? Czy dzisiaj mogą jeszcze zainteresować wiernych? Czy są równoznaczne z jakimś targowaniem się, ze świętością po obniżonej cenie? A może wprost przeciwnie, są po to, by dynamizować nasze życie duchowe. Co zatem należy zrobić, by je uzyskać?

Ta książeczka wyjaśnia, czym jest odpust, ukazuje prawdy ewangeliczne, do których odwołuje się Kościół ofiarowując nam ten dar, oraz przedstawia duchowe wartości, jakie stają się udziałem człowieka, który z niego korzysta. Mówi też o warunkach wewnętrznego przygotowania, jakie są wymagane, aby ten dar otrzymać.

Niniejsze opracowanie zostało oparte na oficjalnych dokumentach Kościoła. Mamy nadzieję, że forma pytań i odpowiedzi, jaką przyjęliśmy, ułatwi Czytelnikowi zrozumienie i przyswojenie sobie trudnych niekiedy pojęć i treści związanych z odpustem.

CZĘŚĆ 1

czym jest odpust ?

1. Odpust: co oznacza to słowo?

W świecie starożytnym, nawet pogańskim, słowo „odpust” oznaczało między innymi *amnesti*? i *przebaczenie*. Język chrześcijański stopniowo nadał mu bardziej ścisłe znaczenie.

2. Co to jest odpust?

„Odpust jest to darowanie przed Bogiem kary doczesnej za grzechy, zgładzone już co do winy” (KKK 1471). Darowanie kary może być pełne (czyli całkowite) albo tylko częściowe.

3. Kiedy w Kościele pojawił się odpust?

W obecnej formie odpust pojawił się dopiero w XI wieku jako wynik rozwoju praktyki pokutnej Kościoła, istniejącej od jego początku.

4. Jak to było w przeszłości?

Od samego początku swojego istnienia Kościół otrzymał władzę odpuszczania nie tylko grzechu, ale również kary za odpuszczony grzech (władza kluczy). Te kary zna tylko Bóg, ale dla zadośćuczynienia Kościół nakłada na skruszonych grzeszników trud pokuty.

W starożytnym Kościele pokuta, zakładająca wcześniejsze indywidualne wyznanie win, była publiczna i nieponawialna. Często była nią pielgrzymka pokutna.

Podejmowanie aktów pokutnych działań jest wymagane od wszystkich winowajców. Pojawiają się jednak ustępstwa. Zdarza się, że na ostateczne udzielenie „pokoju”, nie czeka się do całkowitego wypełnienia pokuty: tak dzieje się przede wszystkim w przypadku bezpośredniego zagrożenia śmiercią lub w niebezpieczeństwie krwawych prześladowań, ale także wówczas, gdy grzesznik prosi o przywrócenie na łono Kościoła po tym, jak popadł w herezję. Godne podkreślenia jest to, że Kościół zgadzając się na darowanie kar, nie przesądza o przyszłym Bożym osądzie: (...)

Pod koniec VII wieku papieże i biskupi widząc, że lud z coraz większą niechęcią przyjmuje surowe pokuty, praktykowane od zarania Kościoła, zaczynają upoważniać ludzi do „wykupowania się” od niej za cenę innych dobrych uczynków. W ten sposób pojawiają się częste w Średniowieczu „wykupienia”, w których nie chodzi tylko o złagodzenie kary, a zamiast długotrwałych postów przewidzianych kanonami, odmawia się psalmy i rozdaje jałmużnę ubogim. Kiedy Sobór Laterański IV (1215 r.) prawnie nakazuje indywidualną spowiedź, wymagana pokuta staje się symboliczna. Akcent pada teraz na osobiste wyznanie grzechu. Rozgrzeszenie to udzielenie przebaczenia za grzechy, ale zazwyczaj nie usuwa ono całej kary doczesnej, zaciągniętej przez grzech. Odpust umożliwia darowanie pozostałej kary.

5. Na czym polega różnica między odpustem a łaską darowanej kary?

Warunki wymagane do uzyskania odpustu są niewspółmierne do wielkości darowanej kary, czyli do uzyskania jej „odkupienia”.

Z biegiem lat biskupi doszli do przekonania, że wobec kary, która ma być zgładzona, to, co nakazują wiernym, jest wręcz znikome. W ten sposób w XI wieku narodziła się idea pewnego rodzaju „społecznej” rekompensaty czynionej przez Kościół, która mogłaby działać na korzyść jego grzesznych dzieci.

6. Do jakiej rzeczywistości odwołuje się ta idea?

Do prawdy, która mówi, że ochrzczeni są członkami Ciała, którego Głową jest Chrystus. Św. Paweł pisze: „Wszyscy razem tworzymy jedno ciało w Chrystusie, a każdy z osobna jesteśmy nawzajem dla siebie członkami” (Rz 12,5); i gdzie indziej dodaje: „Jeden drugiego brzemiona noście i tak wypełniajcie prawo Chrystusowe” (Ga 6,2). Cóż to za brzemiona, jeśli nie przede wszystkim kara, jaką trzeba wycierpieć za grzechy? Złączeni więziami miłości, członkowie Chrystusa niosą pomoc sobie nawzajem tak, że jeśli jeden z nich z jakiegoś powodu cierpi, inni także biorą część tego cierpienia na siebie (por. 1 Kor 12,24-26).

7. Jakie praktyki pierwszych wieków były zapowiedzią wspomnianej idei rekompensaty społecznej?

Już od III wieku istniał zwyczaj wręczania znaku, który można by określić jako „karta pokoju”. Podczas prześladowań zdarzało się, że ktoś, kto padł ich ofiarą, przed śmiercią przekazywał ten znak innemu chrześcijaninowi, któremu na jego mocy ksiądz lub biskup mógł udzielić darowania kary doczesnej za grzechy (lecz najpierw musiały one zostać mu odpuszczone). Mowa tutaj o starożytnej praktyce pojednania z Kościołem w *imię męczenników*.

8. W jakim sensie wspomniana praktyka stanowi zapowiedź rozumienia dzisiejszych odpustów?

Prośba o odpuszczenie kary w imię męczenników zakłada, że wierni w ich ofierze, jaką składali z życia, dając tym świadectwo swojej wiary, widzieli przeobfite źródło zasług, którymi mogą dysponować na rzecz grzeszników, pragnących spłacić doczesny dług za swoje winy.

Napotykać tutaj pierwociny tego, co później zostało nazwane „społecznym skarbem Kościoła”. Na skarbiec ten składają się wszystkie zasługi Chrystusa i świętych, a klucz do niego mają pasterze Kościoła. Więcej o tym mówi punkt 42. i następne.

CZĘŚĆ 2

zrozumieć wartość odpustu

9. Dlaczego odpust zupełny jest tak wielkim darem?

Ponieważ gdyby wierny zmarł zaraz po uzyskaniu tego odpustu, natychmiast zostałby dopuszczony do oglądania Boga w niebie – co jest celem naszego życia – bez przechodzenia przez czyściec 1. Dlatego właśnie jest tak wielkim darem i godnym pragnienia.

10. Co objawia nam dar odpustu?

„Objawia się w nim pełnia miłosierdzia Ojca, który wszystkim wychodzi naprzeciw ze swą miłością”, powiedział papież Jan Paweł II z okazji Wielkiego Jubileuszu Roku 2000 (IM 9).

11. Co stanowi istotę daru odpustu?

„Punktem wyjścia do zrozumienia istoty odpustu jest bogactwo Bożego miłosierdzia, które objawiło się w krzyżu Chrystusa. Ukrzyżowany Jezus jest wielkim «odpustem» ofiarowanym przez Ojca ludzkości jako przebaczenie win i zaproszenie do synowskiego życia (por. J 1,12-13) w Duchu Świętym (por. Ga 4,6; Rz 5,5; 8,15-16)” (AG 2).

12. Czy potrzebny jest nasz udział, aby ten dar otrzymać?

„Jednakże dar ten, zgodnie z logiką przymierza, które stanowi centrum całej ekonomii zbawienia, nie może do nas dotrzeć, jeśli my sami go nie przyjmujemy i nań nie odpowiemy” (AG 2).

13. Co wynika dla nas z logiki pojednania z Bogiem?

„Pojednanie z Bogiem, które z jednej strony opiera się na bezinteresownym i obfitym miłosierdziu, z drugiej oznacza żmudny proces, w którym człowiek uczestniczy przez swój osobisty wysiłek” (AG 2).

14. W jaki sposób realizuje się to w praktyce?

„Aby uzyskać przebaczenie grzechów popełnionych po chrzcie, ów proces musi znaleźć swoje uwieńczenie w sakramencie pokuty, ale trwa on również po zakończeniu jego celebracji” (AG 2), przez odnowiony sposób życia, polegający na naśladowaniu życia Chrystusa i świętych.

15. Czego uczy Katechizm na temat odpustów?

„Nauka o odpustach i jej praktyczne zastosowanie w Kościele ściśle łączą się ze skutkami sakramentu pokuty” (KKK 1471).

16. Na czym polega ten związek?

Zazwyczaj sakrament pokuty nie usuwa wszystkich kar zaciągniętych przez grzech, podczas gdy odpust „jest to darowanie przed Bogiem kary doczesnej za grzechy, zgładzone już co do winy” (KKK 1471) przez ten sakrament.

17. Dlaczego za grzech należy się kara?

Ponieważ grzech sprawia, że człowiek staje się *d?u?nikiem*; zaciąga dług zawsze wobec Boga i często wobec ludzi. Jezus pokazuje nam tę sytuację w słowach modlitwy *Ojcze nasz*: „i przebac nam nasze winy, tak jak i my przebaczamy tym, którzy przeciw nam zawinili” (Mt 6,12). Mówi tu o winie, lecz w innym miejscu używa zamiennie pojęcia winy i *grzechu* (por. Łk 13,2.4).

(...)

CZĘŚĆ 3**warunki uzyskania odpustu zupełnego**

71. Co trzeba zrobić, żeby otrzymać odpust zupełny?

Aby uzyskać odpust zupełny, trzeba (por. El 20,1):

wprowadzić swoją duszę w stan „pełnego przygotowania”, czyli nie tylko być w stanie łaski uświęcającej, ale również nie mieć *?adnego przywi?zania do grzechu, nawet powszedniego;*

spełnić „uczynek związany z odpustem”;

spełnić „trzy warunki”, czyli:

- odbyć spowiedź sakramentalną,
- przyjąć komunię eucharystyczną,
- odmówić modlitwę w intencjach – Ojca Świętego.

72. Co otrzymujemy od Boga w sakramencie pokuty i pojednania?

Ci, którzy przystępują do sakramentu pokuty, aby wyznać swoje grzechy popełnione po chrzcie, otrzymują w tym sakramencie od Bożego miłosierdzia przebaczenie zniewagi wyrządzonej Bogu i równocześnie dostępują pojednania z Kościołem, który został zraniony ich grzechem i który miłością, przykładem, oraz modlitwami, pracuje nad ich nawróceniem (por. KKK 1422 i 1486).

73. Kiedy Pan Jezus ustanowił sakrament pokuty i pojednania?

Pismo Święte mówi: „Wieczorem owego pierwszego dnia (...) przyszedł Jezus, stanął pośrodku i rzekł do Apostołów: «Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuscicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane» (por. J 20,19.22-23)” (KKK 1485).

74. Czy władza odpuszczania grzechów ma wymiar eklezjalny?

„Udzielając Apostołom swojej mocy przebaczenia grzechów, Pan daje im również władzę jednania grzeszników z Kościołem. Ten eklezjalny wymiar ich zadania został wyrażony szczególnie w uroczystych słowach Chrystusa skierowanych do Szymona Piotra: «Tobie dam klucze Królestwa niebieskiego; cokolwiek zwiążesz na ziemi, będzie związane w niebie, a co rozwiążesz na ziemi, będzie rozwiązane w niebie» (Mt 16,19). «Ten zaś dar związywania i rozwiązywania, dany Piotrowi, udzielony został także Kolegium Apostołów pozostającemu w łączności ze swoją Głową» (KK 22; por. Mt 18,18; 28,16-20)” (KKK 1444).

75. Co w tym kontekście znaczą słowa „związać” i „rozwiązać”?

„Słowa *zwi?za?* i *rozwi?za?* oznaczają: ten, kogo wy wyłączycie z waszej komunii, zostanie także wyłączony z komunii z Bogiem; a ten, kogo wy na nowo przyjmiecie do waszej komunii, Bóg również przyjmie do komunii ze sobą. *Pojednanie z Ko?cio?em jest nierozdzielnie z??czone z pojednaniem z Bogiem*” (KKK 1445).

76. Na czym polega wielkość władzy odpuszczania grzechów?

„Któż może odpuszczać grzechy, prócz jednego Boga?” (Mk 2,7). Jest to bardzo wielka władza, którą na mocy swojego Boskiego autorytetu Pan Jezus przekazuje swoim Apostołom, a poprzez nich biskupom i kapłanom, którzy będą po nich następować aż do skończenia świata (por. KKK 1441-1442).

77. Czym jest grzech?

„Grzech jest wykroczeniem przeciw rozumowi, prawdzie, prawemu sumieniu; jest brakiem prawdziwej miłości względem Boga i bliźniego z powodu niewłaściwego przywiązania do pewnych dóbr. Rani on naturę człowieka i godzi w ludzką solidarność” (KKK 1849).

Grzech jest bowiem „*niepos?usze?stwem cz?owieka*, który nie uznaje – aktem swej wolności – panowania Boga w swym życiu, przynajmniej w określonym momencie, kiedy przekracza Jego prawo” (RP 14). „W tym, co się wydarzyło w Raju, występuje w całej swej powadze i dramatyczności to, co stanowi najbardziej wewnętrzną i mroczną istotę grzechu: *niepos?usze?stwo wobec Boga*, wobec Jego prawa, normy moralnej, którą dał człowiekowi, wpisując ją w ludzkie serce i potwierdzając oraz udoskonalając przez Objawienie” (RP 14).

„Grzech jest obrazą Boga: «Tylko przeciw Tobie zgrzeszyłem i uczyniłem, co złe jest przed Tobą» (Ps 51,6)” (KKK 1850).

78. Czy istnieje zło większe od grzechu?

„W świetle wiary nie ma większego zła niż grzech i nic innego nie powoduje gorszych skutków dla samych grzeszników, dla Kościoła i dla całego świata” (KKK 1488).

79. Gdzie tkwią korzenie grzechu?

„Źródło wszystkich grzechów znajduje się w sercu człowieka” (KKK 1873).

80. Czy wszystkie grzechy są równie ciężkie?

Grzechy różnią się między sobą rodzajem i stopniem ciężkości; zasadniczo miarą jest ich przedmiot. „Rozróżnienie między grzechem śmiertelnym a grzechem powszednim, dostrzegalne już w Piśmie Świętym (por. 1 J 5,16-17), zostało przyjęte w tradycji Kościoła. Potwierdza je doświadczenie ludzi” (KKK 1854).

81. Czym jest grzech śmiertelny?

(...)

„Wraz z całą Tradycją Kościoła nazywamy *grzechem ?miertelnym* ten akt, którym człowiek dobrowolnie i świadomie odrzuca Boga, Jego prawo, ofiarowane człowiekowi przez Boga przymierze miłości, gdyż woli zwrócić się do siebie samego, do jakiejś rzeczywistości stworzonej i skończonej, do czegoś przeciwnego woli Bożej (*conversio ad creaturam*). Może stać się to w sposób bezpośredni i formalny, jak w grzechach bałwochwalstwa, odstępstwa, ateizmu; lub w sposób równoważny, jak we wszelkim nieposłuszeństwie

przykazaniom Bożym w materii ciężkiej” (RP 17).

82. O jakim grzechu mówimy, że jest śmiertelny?

Grzech jest śmiertelny, gdy trzy poniższe warunki zaistnieją łącznie:

przedmiotem grzechu jest *poważna materia*;

grzech zostaje popełniony z *pełną świadomością*; i w sposób *dobrowolny* (por. KKK 1857).

83. Jak rozumieć sformułowania: „poważna materia”, „pełna świadomość” i „dobrowolność”?

Powagę materii danego grzechu poznajemy na podstawie dziesięciu przykazań, nauczania Kościoła i wreszcie rozumu. Rozum zaś uczy nas, że grzech jest ciężki, ilekroć ciężko rani cześć Boga, rozumną naturę człowieka i dobro bliźniego. Stopień ciężkości grzechu może być mniejszy lub większy (por. KKK 1858).

„Grzech śmiertelny wymaga *pełnego poznania* i *całkowitej zgody*. Zakłada wiedzę o grzesznym charakterze czynu, o jego sprzeczności z prawem Bożym. Zakłada także zgodę na tyle dobrowolną, by stanowił on wybór osobisty” (KKK 1859).

84. Czy można zgrzeszyć w myśli?

Pogwałcenie prawa moralnego niekoniecznie musi przejawiać się w czynie, wystarczy zwykła intencja czy pragnienie (na przykład intencja popełnienia cudzołóstwa, nawet jeśli ostatecznie do niego nie doszło). Można bowiem zgrzeszyć myślą, słowem, uczynkiem i zaniedbaniem (por. KKK 1853).

85. Czym jest grzech powszedni?

„Grzech powszedni stanowi nieporządek moralny, dający się naprawić przez miłość, której pozwala w nas trwać” (KKK 1875).

86. Kiedy popełniamy grzech powszedni?

„*Grzech powszedni* jest popełniony wtedy, gdy w materii lekkiej nie przestrzega się normy prawa moralnego lub też gdy nie przestrzega się prawa moralnego w materii ciężkiej, lecz bez pełnego poznania albo bez całkowitej zgody” (KKK 1862).

87. Czy można mieć nadzieję na odpuszczenie każdego grzechu?

„Nie ma takiej winy, nawet najcięższej, której nie mógłby odpuścić Kościół święty. «Nie ma nikogo tak niegodziwego i winnego, kto nie powinien być pewny przebaczenia, jeśli tylko jego żal jest szczery» (Katechizm Rzymski, 1, 11, 5)” (KKK 982).

88. Skąd Kościół czerpie łaskę przebaczenia, którą szafuje?

Z nieskończonych zasług Ofiary Chrystusa, który umarł na Krzyżu dla odpuszczenia grzechów i zbawienia wszystkich ludzi (por. 1 J 2,2; KKK 982).

89. Jakie akty powinien uczynić penitent przystępując do spowiedzi, aby uzyskać Boże przebaczenie?

Są to trzy akty:

wzbudzić w sobie żal z powodu popełnionych grzechów;

wyznać je przed kapłanem w indywidualnej spowiedzi;

mieć w sobie gotowość do wypełnienia wskazanego przez kapłana zadośćuczynienia.

90. Czym jest żal?

Żal, nazywany także skruchą, to odruch duszy, która powraca do Boga, ponieważ żałuje, że Go obraziła. Żal zakłada ból i odrazę względem popełnionych grzechów, oraz mocne postanowienie, żeby w przyszłości więcej nie grzeszyć i żeby podjąć w tym celu stosowne środki.

91. Czy mocne postanowienie poprawy jest konieczne do skruszy?

„Gdyby zabrakło tego usposobienia duszy, w rzeczywistości nie można by mówić o skrusze (...). Postanowienie niepopelniania grzechów musi się opierać na Bożej łasce, której Chrystus nie odmawia nigdy człowiekowi, czyniącemu wszystko, co w jego mocy, aby postępować uczciwie” 2(SP 5).

(...)

Najważniejsze uczynki obdarowane przez Kościół odpustem zupełnym

1. Odpust zupełny, który można uzyskać każdego dnia

Za trwającą pół godziny adorację Najświętszego Sakramentu. Natomiast za chwilowe nawiedzenie Najświętszego Sakramentu – odpust cząstkowy.

Za odprawienie Drogi Krzyżowej. Warunki konieczne:

nabożeństwo odprawia się w miejscu, gdzie stacje Drogi Krzyżowej były erygowane urzędowo (w kościele, na placu przykościelnym itp.),

rozmyślanie Męki Pańskiej (treścią rozmyślenia nie muszą być kolejne stacje),

trzeba przechodzić od stacji do stacji.

Jeżeli Droga Krzyżowa jest odprawiana z licznym udziałem wiernych, co uniemożliwia przejście od stacji do stacji, wystarczy gdy przechodzi prowadzący to nabożeństwo lub osoba z krzyżem, a inni wierni pozostają na swoim miejscu. Kto w ten sposób, z powodu słusznej przeszkody, np. choroby, podróży, zamknięcia kościoła itp.,

nie może odprawić? Drogi Krzyżowej wg podanych wyżej warunków – zyskuje odpust zupełny. Przynajmniej jednak przez pół godziny pobożnie będzie czytał opis albo sam rozważał? Może Pana Jezusa.

Za odmówienie cząstki Różańca (czyli 5 dziesiątków) w kościele, w publicznej kaplicy, w rodzinie, w społeczności zakonnej, w stowarzyszeniu publicznym. trzeba odmówić 5 dziesiątków bez przerwy,

modlitwę ustną trzeba uzupełniać rozmyślaniami tajemnic różańcowych,

przy publicznym rozważaniu Różańca należy zapowiadać odmawiane tajemnice, według przyjętego zwyczaju.

2. Odpusty zupełne, które można uzyskać w określone dni

Kościół połączył odpust zupełny z innymi uczynkami, ale tylko w określonych okolicznościach:

1 stycznia: za publiczne odmówienie hymnu *Veni Creator Spiritus*;

Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijań: za udział w jakiejś ceremonii lub w zakończeniu tego tygodnia;

Wszystkie piątki Wielkiego Postu: za odmówienie modlitwy *Oto ja, o dobry i najświętszy Jezu* przed krzyżem albo przed obrazem Pana Jezusa Ukrzyżowanego, po przyjęciu Komunii świętej;

Wielki Czwartek: za uroczyste odmówienie *Przed tak wielkim Sakramentem* na zakończenie Mszy świętej;

Wielki Piątek: za adorację i ucałowanie Krzyża podczas ceremonii liturgicznej;

Wigilia Paschalna oraz rocznica własnego chrztu: za odnowienie przyrzeczeń chrztu świętego według oficjalnie zatwierdzonej formuły;

Uroczystość Zesłania Ducha Świętego: za publiczne odmówienie hymnu *Veni Creator Spiritus*;

Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa: za udział w uroczystej procesji eucharystycznej;

Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa: za publiczne odmówienie aktu wynagradzającego *O Jezu, najświętszy, któremu za miłość bez granic...*;

29 czerwca, w uroczystość świętych Apostołów Piotra i Pawła: za pobożne ucałowanie przedmiotów kultu religijnego (krzyża, różańca, szkaplerza, medalika), które zostały poświęcone przez papieża lub biskupa, oraz odmówienie *Wierz w Boga*;

2 sierpnia, Odpust Porcjunkuli: za pobożne nawiedzenie bazyliki mniejszej lub kościoła katedralnego, bądź kościoła parafialnego, i odmówienie tam modlitwy *Ojcze nasz* oraz *Wierz w Boga*;

Uroczystość Chrystusa Króla: za publiczne odmówienie aktu konsekracji rodzaju ludzkiego Jezusowi Chrystusowi *O Jezu, najświętszy Odkupicielu rodzaju ludzkiego...*;

31 grudnia: za publiczne odmówienie hymnu *Ciebie Boga wysławiamy...*;

3. Odpusty zupełne udzielane w pewnych szczególnych okolicznościach

Za przyjęcie papieskiego błogosławieństwa *Urbi et Orbi*, także za pośrednictwem radia lub telewizji;

W rocznicę swojego chrztu: za odnowienie przyrzeczeń chrztu świętego według oficjalnie zatwierdzonej formuły;

Za ćwiczenia duchowe, trwające co najmniej 3 dni;

W dzień pierwszego przystąpienia do Stołu Pańskiego lub w dzień uczestniczenia w Pierwszej Komunii świętej innych osób;

Za udział we Mszy świętej prymicyjnej nowo wyświęconego kapłana;

Za udział we Mszy świętej jubileuszowej kapłana, który obchodzi 25-lecie, 50-lecie, 60-lecie lub 70-lecie święceń kapłańskich, i który odnawia przed Bogiem postanowienie wiernego wypełniania obowiązków związanych ze swoim powołaniem;

Za pobożny udział w uroczystym obrzędzie zamykającym kongres eucharystyczny;

Za pobożny udział w jakimś światowym dniu mającym cel religijny;

Za pobożne uczestniczenie w liturgii, której przewodniczy wizytator podczas wizytacji duszpasterskiej;

Za pobożne nawiedzenie, obejmujące odmówienie *Ojcze nasz* i *Wierz? w Boga*:

kościół katedralny lub parafialny, w dniu uroczystości tytularnej;

kościół, w którym odbywa się synod diecezjalny (jeden raz podczas trwania synodu);

kościół lub ołtarza w dniu jego konsekracji;

kościół (lub kaplicy) instytutu zakonnego w dniu święta jego świętego założyciela.

4. Dwa wyjątkowe przypadki

Odpust zupełny tylko za zmarłych można uzyskać:

w dniach 1–8 listopada za nawiedzenie cmentarza i modlitwę za zmarłych (może to być modlitwa myślna);

w dniu, w którym obchodzone jest Wspomnienie Wszystkich Wiernych Zmarłych (albo za przyzwoleniem ordynariusza miejsca w poprzednią lub w następną niedzielę, albo w Uroczystość Wszystkich Świętych) za pobożne nawiedzenie kościoła lub kaplicy i odmówienie tam *Ojcze nasz* i *Wierz? w Boga* (El Zezwolenie 29,1).

Odpust zupełny *in articulo mortis* (na godzinę śmierci, El Zezwolenie 12):

§ 1 Kapłan udzielający wiernemu sakramentów przy zagrożeniu śmiercią nie omieszcza udzielić mu błogosławieństwa apostołskiego wraz z odpustem zupełnym.

§ 2 Jeśli udział kapłana jest niemożliwy, nasza święta Matka Kościół z dobroci udziela temu wiernemu *odpustu zupełnego* na godzinę śmierci, pod warunkiem, że jest on odpowiednio przygotowany – to znaczy w stanie łaski uświęcającej, bez żadnego przywiązania do grzechu, nawet powszedniego – i że w życiu zazwyczaj odmawiał niektóre modlitwy. W takim wypadku Kościół dopełnia spowiedź sakramentalną, komunię i modlitwę w intencjach Ojca Świętego, warunki zazwyczaj wymagane dla uzyskania odpustu zupełnego.

§ 3 Aby umierający uzyskał ten odpust zupełny, zaleca się podanie mu do ucałowania krucyfiks lub krzyżyk.

§ 4 Na mocy jedyne go wyjątku wierny może zyskać ten odpust zupełny, nawet jeśli w tym samym dniu już uzyskał inny odpust zupełny.

§ 5 W nauczaniu katechetycznym należy często i odpowiednio informować wiernych o tym zbawiennym postanowieniu Kościoła.

Przypisy:

1 Przypomnijmy, co mówi Katechizm Kościoła Katolickiego na temat czyśćca:

[1030] „Ci, którzy umierają w łasce i przyjaźni z Bogiem, ale nie są całkowicie oczyszczeni, chociaż są już pewni swego wiecznego zbawienia, przechodzą po śmierci oczyszczenie, by uzyskać świętość konieczną do wejścia do radości nieba”.

[1031] „To końcowe oczyszczenie wybranych, które jest czymś całkowicie innym niż kara potępionych, Kościół nazywa *czyśćcem*. Naukę wiary dotyczącą czyśćca sformułował Kościół przede wszystkim na Soborze Florenckim i na Soborze Trydenckim. Tradycja Kościoła, opierając się na niektórych tekstach Pisma Świętego, mówi o ogniu oczyszczającym: «Co do pewnych win lekkich trzeba wierzyć, że jeszcze przed sądem istnieje ogień oczyszczający, według słów Tego, który jest prawdą. Powiedział On, że jeśli ktoś wypowie bluźnierstwo przeciw Duchowi Świętemu, nie zostanie mu to odpuszczone ani w tym życiu, ani w przyszłym (Mt 12,32). Można z tego wnioskować, że niektóre winy mogą być odpuszczone w tym życiu, a niektóre z nich w życiu przyszłym» (św. Grzegorz Wielki, *Dialogi*, 4,41,3)».

[1032] „Nauczanie to opiera się także na praktyce modlitwy za zmarłych, o której mówi już Pismo Święte: «Dlatego właśnie (Juda Machabeusz) sprawił, że złożono ofiarę przebłagalną za zabitych, aby zostali uwolnieni od grzechu» (2 Mch 12,45). Kościół od początku czczył pamięć zmarłych i ofiarował im pomoce, a w szczególności Ofiarę eucharystyczną, by po oczyszczeniu mogli dojść do uszczęśliwiającej wizji Boga. Kościół zaleca także jałmużnę, odpusty i dzieła pokutne za zmarłych:

«Nieśmy im pomoc i pamiętajmy o nich. Jeśli synowie Hioba zostali oczyszczeni przez ofiarę ich ojca, dlaczego wątpisz, że nasze ofiary za zmarłych przynoszą im jakąś pociechę? Nie wahajmy się nieść pomocy tym, którzy odeszli, i ofiarujmy za nich nasze modlitwy» (św. Jan Chryzostom, *Homiliae in primam ad Corinthios*, 41,5: PG 61,594-595; por. Hi 1,5)».

2 Na temat mocnego postanowienia, por. pytanie 126. i następne.

opr. aś/aś